

לא תמיד היה קל – סיפורי הקליטה של תושבי הנגב

דף למנחה

רציונל

דף השיח מספר את סיפורם של יושבי הדרום, מראשית דרכם ועד היום. הדף חושף אותנו לתחושות המתיישבים דרך סיפורה של משפחה מדימונה ואנו מקבלים דוגמה לדרך ההתמודדות שהתאימה לתושבי האזור ולאופי היישובים. בקטע הבא ננסה לשקף את המורכבות, את הכוונה שעמדה מאחורי הקמת היישובים והקושי שנוצר במהלך השנים. ננסה להכיר את התמונה הרחבה לצד תחושות התושבים. נסיים את הדף בקטע העוסק התחושות התושבים כיום, לגבי עצמם ולגבי היחס הציבורי אליהם.

דימונה

דימונה, הסוכנות היהודית, 1960

דימונה הוקמה בספטמבר 1955 כאשר הובאו למקום 36 משפחות של עולים מצפון אפריקה. בסוף שנות ה-50 ובתחילת שנות ה-60 של המאה ה-20 הגיעו עולים ממזרח אירופה והשתלבו בעשייה המקומית. הקמת היישוב בלב המדבר לוותה בפסימיות, ויש שכינו את היישוב "דמיונה" או "דמעונה".

שם העיר דימונה לקוח מספר יהושע, פרק ט"ו, פסוקים כא-כב: "כא) וַיְהִי הָעָרִים מְקֻצָּה לְמִטָּה בְּנֵי יְהוּדָה אֶל גְּבוּל אֲדוֹם בְּנִגְבָּה קִבְצָאֵל וְעָדָר וְגֹרָר. (כב) וְקִינָה וְדִימוֹנָה וְעַדְעָדָה...."

העיר הוקמה בסמוך למפעלי ים המלח, שהחלו לפעול כבר ב-1952. בסוף שנת 1958 נפתח בעיר מפעל הטקסטיל "כיתן". דימונה הוכרזה כמועצה מקומית בשנת 1958 וכעיר בשנת 1969. לאחר שאוכלוסיית העיר פחתה באופן הדרגתי, הגיעו אליה בשנות ה-70 ובשנות ה-90 עולים מברית המועצות וכן מארצות אחרות, ותרמו לגדילתה. בשנת 2016 חנכה קק"ל בעיר פארק המותאם לבעלי מוגבלויות ובו אגם מלאכותי.

שירה וילקוף

דוקטורנטית במסלול להיסטוריה של העירוניות באוניברסיטת ברקלי, קליפורניה. עבודת הדוקטורט שלה עוסקת בשורשי מחשבת התכנון הישראלית כזירת מפגש בין ידע גרמני, בריטי והמפעל הציוני.

ירוחם

ירוחם היא מועצה מקומית, שנוסדה בשנת 1951 בתור מעברה שנועדה לקלוט אליה עולים מרומניה, וכעבור שש שנים הצטרפו אליה עולים ממרוקו, פרס והודו. ירוחם ממוקמת בין המכתש הגדול לאגם ירוחם.

בשנותיה הראשונות נקראה "כפר ירוחם" והיה ניסיון להפוך את היישוב לכפר חקלאי. בשנת 1959, לאחר שהרעיון הכפר החקלאי לא צלח, הוקמו מבני הקבע וירוחם הוכרזה כמועצה מקומית ושמה שונה ל"ירוחם".

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

ירוחם, מראה כללי, 1968. צילום: דב דפנאי

אוכלוסיית ירוחם צמחה ושגשגה לאחר שקלטה אליה קבוצות אוכלוסייה מגוונות מהארץ ומתפוצות העולם וכיום מונה אוכלוסיית היישוב כ-10,000 תושבים: כמחצית מהתושבים הינם יוצאי צפון אפריקה, כרבע יוצאי חבר המדינות, 14% יוצאי הודו והשאר מבריטניה, מערב אירופה וארצות הברית. תדמיתה של ירוחם השתנתה בשנים האחרונות בעיני תושביה ובעיני החברה הישראלית כולה, דבר הבא לידי ביטוי בביקוש מוגבר לדירות, שיפור מערכת החינוך, פיתוח תשתיות, התחזקות מנהיגות צעירה מק ומית וכוחות צעירים ואנשי תרבות שמגיעים אל העיר.

נילי אהרון

פעילה חברתית, פמיניסטית מזרחית תושבת ירוחם. מקימת תנועת הצעירים "התעוררות בירוחם". יזמת פרויקט "בן ממשיך בפריפריה". סרן במיל" ביחידת דובר צה"ל.